

ONTVANGEN 05 JUNI 2018

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

2018/031

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hanzehogeschool Groningen
T.a.v. College van Bestuur
Postbus 30030
9700 RM GRONINGEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **01 JUNI 2018**
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo master Sport- en Bewegingsonderwijs
te Groningen

Onze referentie
1364407

Uw brief van
5 april 2018

Uw referentie
O&O 185018

Bijlagen
1

Geacht College,

Met de brief van 5 april 2018, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 9 april 2018, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo masteropleiding Sport- en Bewegingsonderwijs als bekostigde opleiding in deeltijd te verzorgen in Groningen. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Gedrag en Maatschappij en de studielast is door u bepaald op 60 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 15 mei 2018, kenmerk 2018/031, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de hbo masteropleiding Sport- en Bewegingsonderwijs als bekostigde opleiding te verzorgen in Groningen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan criterium c in artikel 6 van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

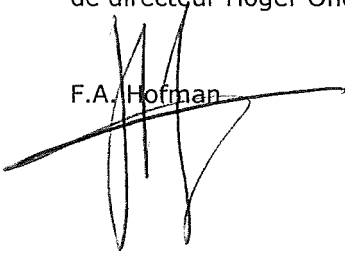
Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH. Tevens is een afschrift verzonden aan de Haagse Hogeschool en Fontys Hogescholen in het kader van de zienswijzeprocedure.

Onze referentie
1364407

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies **Geachte mevrouw Van Engelshoven,**

datum
15 mei 2018

Op 9 april 2018 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hanzehogeschool om de hbo master Sport- en Bewegingsonderwijs als bekostigde opleiding te verzorgen te Groningen (brief van 5 april 2018 met kenmerk O&O 185018). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

onderwerp
nieuwe opleiding
Hanzehogeschool
deeltijd
hbo master
Sport- en
Bewegingsonderwijs
Groningen

ons kenmerk
2018/031

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van de Hanzehogeschool om de hbo masteropleiding Sport- en Bewegingsonderwijs als bekostigde opleiding te Groningen te verzorgen.

Beoordelingskader
De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

bijlage
beoordelingskader

Omschrijving van de aanvraag
Aanvrager wil de hbo masteropleiding Sport- en Bewegingsonderwijs in Groningen aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master in het Croho onderdeel Gedrag en maatschappij. De opleiding omvat 60 EC en wordt in deeltijdvorm aangeboden. De inhoud van de opleiding is gebaseerd op de gelijknamige masteropleiding die Fontys hogescholen in Eindhoven aanbiedt. Studenten leren volgens aanvrager hun vak als sportdocent op een hoger niveau uit te oefenen doordat ze de eigen lespraktijk en die van collega's kritisch leren beschouwen, lesprogramma's kunnen innoveren, praktijkgericht onderzoek uitvoeren en samenwerkingsverbanden binnen en buiten de sport leren opzetten. De opleiding is toegankelijk voor bachelors van opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Oefening (LO).

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b, maar niet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

pagina 2 van 7 *Beoordeling criterium a Beleidsregel*

Aanvrager stelt dat de opleiding sterk verwant is aan de hbo masteropleiding Sport- en Bewegingsonderwijs die Fontys in Eindhoven aanbiedt onder de isatcode 49130. In die zin kan de master als bestaand onderwijsaanbod gekwalificeerd worden. Ter onderbouwing van die stelling heeft aanvrager de voorgenomen opleiding vergeleken met de opleiding van Fontys, maar ook met zeven hbo en zes wo masteropleidingen op het gebied van sport en bewegen. De commissie heeft geconstateerd dat het curriculum van de voorgenomen opleiding sterk lijkt op die van de master Sport- en Bewegingsonderwijs van Fontys. Op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de inhoud van de opleiding al bestaat. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de opleiding Sport- en Bewegingsonderwijs aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte verwijst aanvrager naar de 'Nationale Kennisagenda Sport en bewegen' van NWO uit 2016, de 'Kennisagenda Goed leren bewegen 2015-2020' van de KVLO, een onderzoek naar de toekomst van het bewegingsonderwijs op school van Brouwer et. al uit 2011, de Lerarenagenda 2013-2020 van het departement van OCW en het advies van de Onderwijsraad 'Excellente leraren als inspirerend voorbeeld' uit 2011. In de Lerarenagenda van OCW is het streven vastgelegd dat in 2020 30% van de leraren in het primair onderwijs beschikt over een wo bachelor of hbo of wo masteropleiding. In het VO is de ambitie om in 2020 50% masteropgeleide docenten voor de klas te hebben staan. De voorgenomen masteropleiding Sport- en Bewegingsonderwijs kan een bijdrage leveren aan het realiseren van deze ambitie. De overige bronnen die aanvrager heeft aangeleverd zijn geen uitwerkingen van rijksbeleid aan de hand waarvan een maatschappelijke behoefte kan worden aangetoond. De commissie constateert op grond van de Lerarenagenda van OCW dat de master Sport- en Bewegingsonderwijs aansluit op een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Aanvrager onderbouwt de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de hbo master Sport- en Bewegingsonderwijs aan de hand van een onderzoek dat onderzoeksbureau KBA in 2015 heeft uitgevoerd in opdracht van de Hanzehogeschool. In aanvulling daarop heeft aanvrager de werkveldadviescommissie van de Lerarenopleiding Lichamelijke Oefening gevraagd of zij het beeld dat uit het KBA-onderzoek naar voren komt onderschrijven. De commissie heeft daarnaast ROA's arbeidsmarktdatabase AIS en de Sectoranalyse Onderwijs die Regioplan in 2017 opdracht van het Ministerie van OCW heeft uitgevoerd geraadpleegd.

Het onderzoek van KBA bestaat uit een steekproef onder 185 scholen, waarvan 67 scholen de vragenlijst hebben ingevuld. Het betreft scholen voor voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Uit deze steekproef blijkt dat de helft van de respondenten vindt dat de bachelor tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Oefening voldoende

pagina 3 van 7 basis biedt om als docent LO te kunnen werken. De andere helft ziet wel meerwaarde van een hbo masteropleiding, met name waar het verdieping van de pedagogische vaardigheden betreft (KBA, p. 19). 28 respondenten hebben de vraag beantwoord of zij binnen hun eigen organisatie een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de hbo masteropleiding LO verwachten. Van deze 28 personen geeft 11% (3 personen) aan een grote arbeidsmarktbehoefte te verwachten. 61% (17 personen) geeft aan 'een' arbeidsmarktbehoefte te verwachten en 29% verwacht geen arbeidsmarktbehoefte aan deze afgestudeerden binnen de eigen organisatie, nu of in de toekomst (KBA, p. 22). Degenen die geen arbeidsmarktbehoefte verwachten hebben al een masteropgeleide sportdocent in dienst, of zien geen meerwaarde van de masteropleiding (p. 23). Het onderzoek van KBA levert ook absolute aantallen. De totale personeelsomvang van de organisaties uit de responsgroep bestaat uit ongeveer 5.700 fte, waarvan 46 fte met het profiel van de master LO (p. 20). De scholen verwachten op termijn een groei van deze 46 fte naar 61 fte (p. 22). Dit zou betekenen dat er een toekomstige extra arbeidsmarktbehoefte van 15 fte zou zijn. De commissie constateert dat de steekproef is gehouden onder een beperkt aantal respondenten, maar dat een concrete, zeer geringe, arbeidsmarktbehoefte wordt aangetoond.

Aanvrager heeft op 25 september 2017 de werkveldadviescommissie van de bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in Lichamelijke Oefening geraadpleegd. De werkveldcommissie bestond uit 6 deelnemers (4 docenten, een projectleider van de gemeente Groningen en een coach). De aanwezigen stellen dat het werkveld niet zodanig veranderd is dat de conclusies van KBA uit 2015 niet meer zouden gelden. Zij geven aan dat zij vinden dat de voorgenomen masteropleiding verdieping geeft aan het vak en de kwaliteit van het LO-vak verbeterd. Dit document ondersteunt de conclusie van het KBA rapport dat sprake is van een geringe arbeidsmarktbehoefte.

De commissie heeft verder ROA's arbeidsmarktdatabase AIS met arbeidsmarktprognoses tot 2022 geraadpleegd. De docent bewegingsonderwijs valt binnen het opleidingstype 'hbo leraar beroepsgerichte vakken'. De prognoses voor afgestudeerden van dit opleidingstype zijn gunstig; ROA verwacht twee keer zoveel baanopeningen als afgestudeerden en typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie als 'goed'. Binnen deze categorie vallen naast de leraar lichamelijke opvoeding ook leraren in technische, (bedrijfs)economische vakken, dans, beeldende kunst en groene sector bloemsierkunst. Aangezien de prognoses voor deze brede groep leraren gelden, is niet duidelijk in hoeverre de positieve perspectieven specifiek gelden voor leraren lichamelijke opvoeding.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. Jaarlijks %	Typering
hbo leraar beroepsgerichte vakken	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		2200	3	0.5	laag
hbo leraar beroepsgerichte vakken	verwachte vervangingsvraag tot 2022		18100	25	3.8	hoog
hbo leraar beroepsgerichte vakken	verwachte baanopeningen tot 2022		20300	28	4.2	gemiddeld
hbo leraar beroepsgerichte vakken	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2022		9800	14	2.1	laag
hbo leraar beroepsgerichte vakken	ITKP knelpunten personeelsvoorziening in 2022	0.91				groot
hbo leraar beroepsgerichte vakken	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	0.91				goed

Bron: ROA, AIS

Dezelfde kanttekening geldt voor de arbeidsmarktprognoses per beroepsgroep. De twee relevante beroepsgroepen voor afgestudeerden van de master Sport- en bewegingsonderwijs zijn 'Docenten beroepsgerichte vakken' en 'Sportinstructeurs'. De prognoses voor de beroepsgroep 'docenten beroepsgerichte vakken' zijn

pagina 4 van 7 positief, maar binnen deze beroepsgroep vallen net als bij het opleidingstype 'hbo leraar beroepsgerichte vakken' veel verschillende richtingen, waardoor de positieve prognoses niet onverkort toegepast kunnen worden op afgestudeerden van deze specifieke opleiding.

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 Jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		-500	-2	-0.3	laag
Docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs	verwachte vervangingsvraag tot 2022		4600	14	2.3	gemiddeld
Docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs	verwachte baanopeningen tot 2022		4600	14	2.3	laag
Docenten beroepsgerichte vakken secundair onderwijs	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2022	0.83				groot

Bron: ROA, AIS

De prognoses voor de beroepsgroep Sportinstructeurs zijn ongunstig. Het verwachte aantal baanopeningen is laag en ROA verwacht geen knelpunten in de personeelsvoorziening in de periode tot 2022.

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 Jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Sportinstructeurs	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		800	2	0.3	gemiddeld
Sportinstructeurs	verwachte vervangingsvraag tot 2022		4800	11	1.8	laag
Sportinstructeurs	verwachte baanopeningen tot 2022		5600	13	2	laag
Sportinstructeurs	ITKB knelpunten beroepsgroep in 2022	0.94				geen

Bron: ROA, AIS

De commissie acht het op grond van ROA's database AIS niet mogelijk om vast te stellen hoe de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de master Sport- en bewegingsonderwijs eruit zien.

Uit de Sectoranalyse Onderwijs blijkt dat 3 jaar na afstuderen slechts 52% van de LO docenten aan het werk is in het onderwijs. Degenen met een LO diploma die niet als leraar werken zijn vooral werkzaam in de sectoren cultuur, sport en recreatie en gezondheids- en welzijnzorg. Het betreft dus wel aanpalende vakgebieden. MIRROR verwacht voor 2024 een gering overschot aan leraren LO (2 fte).

De commissie constateert op grond van het bovenstaande dat aanvrager aannemelijk heeft gemaakt dat de hbo masteropleiding Sport- en bewegingsonderwijs beantwoordt aan een zeer geringe arbeidsmarktbehoefte.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke behoefte en op een zeer geringe arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister een aantal zwaartepunten vastgelegd, waaronder Healthy Ageing. De voortgenomen hbo masteropleiding Sport- en bewegingsonderwijs sluit aan op dit zwaartepunt. Aangezien de opleiding aansluit op de prestatieafspraken wordt aangenomen dat de aanvraag voldoet aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de vraag kunnen voorzien.

Vanaf 4 april 2018 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Hanzehogeschool om de hbo masteropleiding Sport- en

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 5 van 7 bewegingsonderwijs in Groningen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. De commissie heeft positieve zienswijzen ontvangen van de Haagse Hogeschool en Fontys. Beide hogescholen ondersteunen dit initiatief en stellen dat de master onderdeel uitmaakt van een convenant binnen het Hogescholen Sport Overleg. De commissie heeft de positieve zienswijzen bij de beoordeling betrokken, maar is niet in de gelegenheid gesteld om de verwijzing naar het convenant te toetsen, omdat dit niet is bijgevoegd.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. De instroom in verwante onbekostigde opleidingen is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. De instroom in het (zijdelings) verwante bekostigde onderwijsaanbod schommelde rond 230 tot 260 studenten. De instroom in de hbo master Sport- en Bewegingsonderwijs van Fontys die sinds 2017 bekostigd wordt is nog niet bekend.

opleiding	instelling	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/2016	2016/2017
M Human Movement Sciences	Rijksuniversiteit Groningen	0	32	46	48	48	32
M Human Movement Sciences: Sport, Exercise and Health (research)	Vrije Universiteit Amsterdam	22	15	24	13	12	17
M Human Movement Sciences	Vrije Universiteit Amsterdam	87	149	124	138	123	153
M Bewegingswetenschappen	Rijksuniversiteit Groningen	51	24	0	0	0	0
M Bewegingswetenschappen	Universiteit Maastricht	0	40	37	65	47	45
eerstejaarsinstroom	totaal	160	260	231	264	230	247

Bron: BronHO

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een interessepeiling die KBA voor de master Sport- en bewegingsonderwijs van Fontys had uitgevoerd, aangevuld met een steekproef onder Groningse bachelorstudenten LO. Aanvrager verwacht dat circa 25 studenten zullen instromen. De commissie acht deze prognose realistisch.

Aanvrager heeft bij criterium b aangetoond dat een marginale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de master Sport- en bewegingsonderwijs. De geringe arbeidsmarktvaart die uit de enquête van KBA naar voren komt, kan worden opgevangen met de uitstroom van de bestaande opleidingen. De commissie constateert dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt bezien geen ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Aanvrager heeft een beschrijving geleverd van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur in Groningen. In Groningen biedt de Hanzehogeschool de bacheloropleiding LO aan; afgestudeerden kunnen instromen in de hbo master Sport- en bewegingsonderwijs. De voorgenomen masteropleiding sluit verder aan op het Centre of Expertise Healthy Ageing en het lectoraat Bewegingsonderwijs en Jeugdsport van het Instituut voor Sportstudies van de Hanzehogeschool. Binnen het Centre of Expertise wordt samengewerkt met de RUG, het UMCG en hogescholen en ROC's, alsmede werkgevers en zorgprofessionals in de regio. De inbedding in de kennisinfrastructuur is verzekerd. Vestiging van de opleiding in Groningen heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 6 van 7 De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo masteropleiding Sport- en bewegingsonderwijs in Groningen te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.